

УДК 343.97

Віктор Бесчастний,*докт. наук з держ. упр., професор,
ректор Донецького юридичного інституту МВС України*

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

У статті визначені ключові кількісні та якісні показники злочинності на сучасному етапі розвитку українського суспільства. Проаналізовано динаміку злочинності, визначені її основні тенденції. Визначено, що якісний аналіз стану злочинності є передумовою забезпечення кримінологічного супроводу протидії злочинності в Україні.

Ключові слова: злочинність, стан, динаміка, показники, протидія злочинності, кримінологічне забезпечення протидії злочинності.

Постановка проблеми. Формування ефективної системи протидії злочинності в Україні неможливе без отримання, обміркованого аналізу та використання достовірних даних про поточний стан злочинності та її тенденції на сучасному етапі. Актуальність і масштабність вирішення зазначеного завдання пов'язана принаймні з двома групами взаємозумовлених причин. Перша полягає у наявності вкрай негативних тенденцій злочинності в Україні в період з початку 90-х рр. минулого століття і до теперішнього часу, що супроводжується наростанням фактичного відставання можливостей правоохоронної системи від розвитку злочинності. Останнє відбувається як через об'єктивні закономірності розвитку суспільства, так і через недоліки та прорахунки систем забезпечення діяльності правоохоронних органів, що зумовлює надвисокий рівень латентності злочинності, безкарність винних у вчиненні злочинів та в цілому неспроможність правоохоронних органів у сучасних умовах ефективно протидіяти злочинності. Друга, відповідно, полягає у необхідності розроблення нової концепції протидії злочинності, що враховує високий рівень криміналізації, можливості держави і суспільства здійснювати протидію кримінальним проявам, помилки і недоліки попередніх концептуальних підходів до організації протидії злочинності, її забезпечення і практики реалізації. Відповідно, вивчення та кримінологічний аналіз кількісних та якісних показників злочинності на сучасному етапі розвитку українського суспільства є необхідною передумовою реалізації кримінологічного забезпечення протидії злочинності в Україні.

Метою статті є проведення кримінологічного аналізу кількісних та якісних показників злочинності та її динаміки на сучасному етапі розвитку українського суспільства як передумови реалізації кримінологічного забезпечення протидії злочинності в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми стану злочинності та виявлення тенденцій її розвитку є постійним об'єктом дослідження провідних учених-кримінологів як нашої країни, так і їх іноземних колег. Серед вітчизняних дослідників цій проблематиці приділяли увагу такі науковці, як О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, В. В. Голіна, Л. М. Давиденко, С. Ф. Денисова, О. М. Джужа, В. М. Дрьомін, А. П. Закалюк, О. Г. Кальман, О. М. Литвинов, В. М. Трубников, П. В. Хряпінський, І. С. Яковець та багато інших. Проте отримані у наукових дослідженнях дані постійно вимагають уточнення та актуалізації. У статті запропонований авторський аналіз сучасного стану злочинності в Україні, який може бути використаний для подальших кримінологічних досліджень, а також для реалізації кримінологічного забезпечення протидії злочинності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сучасна злочинність в Україні характеризується високим рівнем, несприятливою динамікою та структурою. Так, за 11 місяців 2016 року було зареєстровано 584,8 тис. злочини, тоді як за аналогічний період 2015 року – 515,5 тис. без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим (далі – АРК) та окремих районів Донецької та Луганської областей. Це – найвищий показник, починаючи з 1997 року, коли після тривалого зростання й піку злочинності у 1995 році

(641,8 тис. злочинів) було виявлено 589,2 тис. злочинів та засуджено 237,8 тис. осіб. При цьому зростання злочинності відбувається на тлі планомірного зниження ефективності діяльності як щодо їх розкриття, так і запобігання [1].

Динаміка злочинності протягом останніх 6 років характеризується хвилеподібними коливаннями, найвище значення амплітуди яких припадає на 2016 р., а найнижче – на 2010 р. Тим не менш, вираженою є загальна тенденція до зростання рівня злочинності. Абсолютний приріст 2016 р. (показники за 11 місяців) по відношенню до базового 2010 р. становить 270,5 тис. злочинів. Темп зростання у 2016 році, розрахований базисним методом, становить 1,862, темп приросту – 86,2%. Темп зростання у 2016 році, розрахований ланцюговим методом (за 11 місяців 2016 р. та 2015 р. відповідно), становить 1,134, темп приросту – 13,4%. Середньорічний абсолютний приріст за 2010–2016 рр. становить 45 тис. злочинів, середній темп зростання – 1,093, середній темп приросту – 9,3%.

На викладені показники динаміки злочинності суттєво вплинула низка правових та організаційно-управлінських факторів, серед яких превалюють зміни у реєстраційній процедурі, що застосовується до фіксації заяв і повідомлень про вчинені злочини, а також новий процесуальний порядок реагування на них з боку правоохоронних органів, встановлені КПК України. Ці обставини значною мірою зумовили зростання кількості зареєстрованих злочинів у 2013 р. на 62% порівняно з 2012 р. та подальше закріплення рівня злочинності на позначці, не нижчій за 520 тис. щороку. У зв'язку із цим більш об'єктивними та показовими є дані про злочинність хоча і на коротшому, втім значно більш однорідному за характером факторів штучного впливу на статистичне відображення її динаміки, інтервалі часу – з 2013 по 2016 рр. Так, абсолютний приріст 2016 р. (показники за 11 місяців) по відношенню до базового 2013 р. становить 45,2 тис. злочинів. Темп зростання у 2016 році, розрахований базисним методом, становить 1,084, темп приросту – 8,4%. Темп зростання у 2016 р. (показники за 11 місяців), розрахований ланцюговим методом, відповідає зазначеним вище показникам співвідношення з 2015 р. Середньорічний абсолютний приріст за 2013–2016 рр. становить 32,4 тис. злочинів, середній темп зростання – 1,021, середній темп приросту – 2,1%. Таким чином, за коректних вихідних правових та організаційно-управлінських умов аналізу показники динаміки злочинності дійсно виявляють несприятливу тенденцію. Проте інтенсив-

ність негативних змін у статистичному відображенні стану злочинності виявляється на порядок нижчою, аніж в інтервалі 2010–2016 рр.

Слід зауважити, що інтерпретація отриманих даних вимагає врахування фактору скорочення території обліку злочинів, до якої з другого кварталу 2014 року не потрапляють АРК та окремі райони Донецької і Луганської областей, тимчасово непідконтрольні українській владі. Ця обставина диктує необхідність визнати те, що помірне зниження у 2014 році рівня злочинності насправді не відбулося. Згідно з оцінками Державної служби статистики України, на вказаних територіях постійно проживає близько 2,5 млн. осіб. Звісно, що комплекс причин та умов кримінальної активності серед цього населення певною мірою відрізняється від того, який формується на іншій території України. Тим не менш є всі підстави для екстраполяції загального тренду розвитку криміногенної обстановки і на них. А надто з урахуванням того, що АРК, Донецька та Луганська області традиційно належали до найбільш криміногенних. Отже, реальний стан кримінальної загрози у 2014 році характеризується подальшою тенденцією до інтенсифікації. Це, зокрема, підтверджується аналізом відносних показників злочинності (див. діаграму 1) [2].

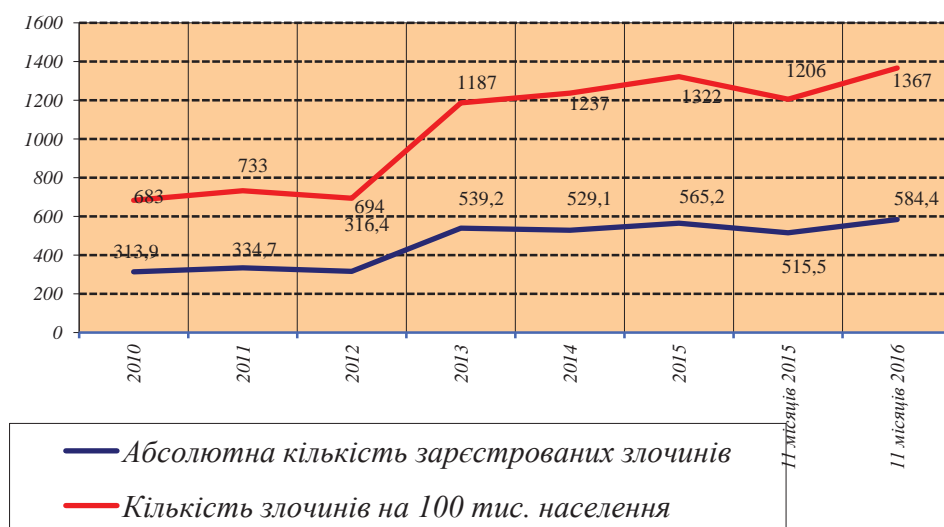
Стає очевидним, що починаючи з 2013 р. фіксується постійне зростання коефіцієнту злочинної інтенсивності, в тому числі й у 2014 р., в якому за абсолютними показниками відображається зниження рівня. Отже, маємо констатувати усталення стійкого негативного тренду до погіршення кримінологічної ситуації. Не останню роль у цьому відіграє триваюча істотна дисфункція правоохоронної та судової системи, про що можна зробити висновок, виходячи з рівня та динаміки розкриття злочинів і практики судочинства у кримінальних провадженнях. Їх показники відображають зворотну залежність від рівня злочинності та характеризуються постійним зниженням починаючи з 2010 року [3]. За рівнем розкриття злочинів виняток становить 2012 р., а за рівнем судимості – 2011 р., коли фіксується помірне їх зростання порівняно з попередніми періодами. Але в площині аналізу відносних показників ця обставина спостерігається не повною мірою; наявне постійне зниження ефективності правоохоронної діяльності щодо реагування на злочини [4].

Максимальний відсоток розкриття злочинів за період 2010–2016 рр. був забезпечений у 2010 р. та становив 72,1%. Мінімальний – у 2016 р. – 25,2%. Таким чином, у минулому році розкривався лише кожен четвертий зло-

чин від зареєстрованих. При цьому важливо наголосити на тому, що зазначене падіння розкриття злочинів відображається не лише у даних питомої ваги від загальної їх зареєстрованої кількості. Вказана тенденція спостерігається і під час аналізу абсолютних величин, а саме: якщо у 2010 р. було розкрито 226,3 тис. злочинів, то у 2014 р. – 199,2 тис., у 2015 р. – 188,1 тис., а за 11 місяців 2016 р. – 147,1 тис., що менше, аніж за аналогічний період 2015 р., на 30,3 тис.

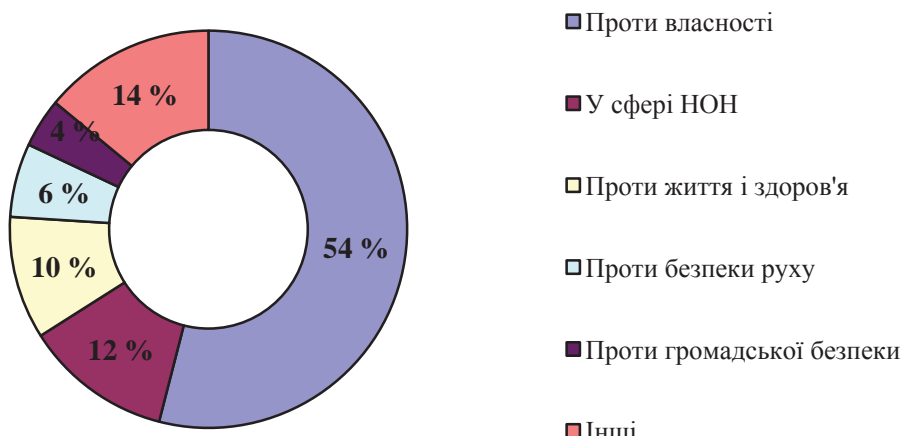
Водночас відбувається планомірне зниження ефективності не лише розкриття зло-

чинів. Маємо констатувати й суттєве падіння якості досудового розслідування, що, серед іншого, відображається й на стані судового розгляду кримінальних проваджень. Зокрема, у 2016 році (у показниках за 11 місяців) засуджено було лише 27,1% від виявлених правоохоронними органами осіб, які вчинили злочини. Причинами тому є низька якість розслідування (в тому числі й зумовлена надто великим навантаженням на слідчих), що втілюється у недостатньому відсотку доведення проваджень до стадії судового розгляду, а також у деякому зростанні кількості

Діаграма 1

Графічне зображення рівня злочинності та коефіцієнтів злочинної інтенсивності на 100 тис. населення у динаміці (2010–2016 рр.)

Діаграма 2

Графічне зображення структури судимості (злочини з найбільшою питомою вагою в структурі за 11 місяців 2016 р.)

виправдувальних вироків, який, утім, і зараз не перевищує 1%.

Структура сучасної злочинності в Україні характеризується значною часткою тяжких та особливо тяжких злочинів, загальний відсоток яких у 2016 році сягнув 35,5%. При тому вельми суттєвою залишається й питома вага злочинів середньої тяжкості [2].

Залежно від об'єкта посягання традиційно лідирують злочини проти власності, частка яких у загальній структурі злочинності у 2016 році склала 67,8%, або 396 091 злочин.

Від структури злочинності певною мірою відрізняється структура судимості, що свідчить про дисбаланс між правоохоронною та судовою практикою, наявні недоліки в організації розкриття та розслідування злочинів (див. діаграму 6) [2].

Звертають на себе увагу відмінності у структурі злочинності та судимості, а також низький відсоток судимості за злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням надання публічних послуг, а також злочини проти правосуддя.

Серед зареєстрованих злочинів проти власності превалюють крадіжки – 304 697 тис. (76,9% від всіх злочинів проти власності). Грабежі та розбій становлять 6,4% (25 528 злочинів) та 0,9% (3607 злочинів) відповідно, шахрайства – 11,5% (45 735 злочинів), 4,3% – інші. Таке співвідношення загальнокримінальних корисливих злочинів є традиційним для структури злочинності в Україні та не вирізняється специфічними змінами протягом останніх п'яти – шести років.

Характер злочинності найбільшою мірою залежить від питомої ваги в її структурі злочинів проти життя і здоров'я особи. У 2016 році цей показник склав 8,3%, у 2015 – 9,5%, у 2014 – 11,7%, у 2013 – 12%. Таким чином, динаміка питомої ваги злочинів проти життя і здоров'я у загальній структурі злочинності має зворотнє значення у динаміці її абсолютних показників. Це означає, по-перше, що темпи приросту загальної злочинності суттєво випереджають темпи приросту злочинів проти життя і здоров'я особи та, по-друге, в цілому від останніх не залежить. Тобто загальне зростання злочинності визначається негативною динамікою інших видів злочинів.

У структурі злочинів проти життя і здоров'я особи превалюють умисні легкі тілесні ушкодження. У 2016 році їх показник в абсолютних величинах сягнув позначки у 32046 злочинів, що становить 66%. Після них найбільшою питоною вагою характеризуються умисні вбивства, яких за вказаний період було зареєстровано 6329 [2].

Традиційно значною є частка так званих «побутових» вбивств та тілесних ушкоджень. Разом із тим 2014–2015 рр. характеризуються інтенсивним зростанням бойових та небойових втрат військовослужбовців та працівників правоохоронних органів у зоні проведення АТО.

Втім, динаміка умисних вбивств демонструє тенденцію до планомірного зниження рівня протягом останніх двох років (щодо умисних тяжких тілесних ушкоджень – зниження відбулося тільки у 2016 р.). Так, якщо у 2010 р. було зареєстровано 2356 умисних вбивств та 3777 умисних тяжких тілесних ушкоджень, то у 2013 р. – 5861 умисних вбивств та 3026 умисних тяжких тілесних ушкоджень, у 2014 р. – 11466 умисних вбивств та 3132 умисних тяжких тілесних ушкоджень, у 2015 р. – умисних 8367 вбивств та 3462 умисних тяжких тілесних ушкоджень [2].

Така динаміка зумовлена змінами у характері та інтенсивності антитерористичної операції (далі – АТО) в окремих районах Донецької та Луганської областей. Зокрема, варто констатувати перехід її з гарячої фази до інертного етапу з тенденціями до стратегічного «заморожування» й перманентним збройним протистоянням локального масштабу на окремих ділянках лінії тимчасового розмежування. Цілком закономірно, що ця тенденція супроводжується зменшенням кількості жертв такого протистояння. За даними Міністерства оборони України, у 2016 р. бойові втрати склали 211 осіб, що є найменшим показником з 2014 р.

Разом із тим на тлі зниження кількості умисних убивств, зумовлених збройним протистоянням в зоні проведення АТО, спостерігається подальше зростання вбивств, що вчиняються на побутовому підґрунті. Такий висновок впливає з арифметичної різниці загальної кількості умисних вбивств та бойових втрат і порівняння її з показниками 2013 року. У кримінально-правовій структурі умисних убивств переважають саме некваліфіковані їх види (основні склади злочинів). У 2016 р. частка останніх склала 87,5%. Поряд із цим зауважимо, що мають місце несприятливі зміни у структурі кваліфікованих видів умисних вбивств. Зокрема, якщо протягом 2005–2013 рр. серед вбивств з обтяжуючими ознаками переважали умисне вбивство двох і більше осіб (близько 17%), умисне вбивство, вчинене за попередньою змовою групою осіб (близько 10%), умисне вбивство з корисливих мотивів (близько 9%), то у 2016 році картина дещо змінилася: домінують вбивства за попередньою змовою групою осіб (15,3%), з корисливих мотивів (14,5%), двох і більше осіб

(14,2%), особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (11,3%). Особливе занепокоєння викликає остання категорія, що свідчить про гостру кризу як інституту виконання покарань, так і оперативно-розшукової профілактики, адміністративного нагляду.

53,4% умисних убивств вчиняється у стані алкогольного сп'яніння. 24,1% умисних убивств вчиняються особами, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності (рецидивістами). Серед вбивць переважають чоловіки (94%), віком 21–40 років (62%), неодружені (64%), працездатні, але не працюючі (58%), із загальною середньою або професійно-технічною освітою (73%).

З наведених даних можна зробити висновок про те, що протягом останніх двох років змінилися базові фактори детермінації цих злочинів у бік послаблення їх дії. Загальне ж зростання злочинності та кримінальної активності населення в Україні несуттєво пов'язане із вчиненням злочинів проти життя і здоров'я. Тим не менш зберігається істотна їх поширеність, а в їх структурі значну частку займають умисні вбивства. Останні є велими чутливими індикаторами загального стану злочинності, обтяженого стійкими насильницькими асоціальними практиками в українському суспільстві.

Зауважимо, що в структурі загальної злочинності вагомим є показник рецидиву. Так, серед усіх виявлених осіб, які вчинили злочини, близько третини вже притягалися до кримінальної відповідальності. Приблизно 50% з останніх на момент вчинення злочину мали непогашену або незняту судимість. 13,5% виявлених осіб вчинили злочин у стані алкогольного сп'яніння; 62,7% на момент кримінальної активності ніде не працювали і не навчалися, 14,1% мали офіційний статус безробітного. Таким чином, близько 75% усіх злочинів вчинили так звані «виключені», тобто соціально дезадаптовані особи, що не мають налагоджених суспільно корисних зв'язків, визначеного місця у структурі соціодинаміки. Але даний факт є симптоматичним не тільки і не стільки в розрізі специфічного стану злочинності в Україні, що відтворюється значною мірою у маргіналізованому суспільстві, скільки в аспекті істотної дисфункції правоохоронної системи, поза зоною впливу якої лишаються організовані форми кримінальної активності, а надто у політичній, економічній сферах.

Про це свідчать і дані офіційної статистичної звітності [5], відповідно до яких організовані групи (далі – ОГ) та злочинні організації (далі – ЗО) найчастіше вчиняють шахрайство (38,4%). Далі за поширеністю вчинюваних ОГ та ЗО злочинів фіксуються

злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів (29,3%), крадіжки (19,1%), розбої (6,5%), привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (3,8%), інші (2,9%). Тобто абсолютну більшість зареєстрованих злочинів, вчинених ОГ та ЗО, слід віднести до загально кримінальних. Лише незначну їх кількість вдається виявити та припинити у сфері економіки і лише у секторі фінансово-кредитної діяльності. Агропромисловий комплекс, а також нафтогазова, інші добувні галузі, сфери раціонального користування природними ресурсами (зокрема, земельними, лісовими, корисними копалинами, водними біоресурсами тощо), зовнішньоекономічна, логістична діяльність зостаються практично не захищеними від впливу ОГ та ЗО, діяльність яких визначає характер і динаміку негативних структурних трансформацій національної економіки, її стагнацію загалом.

Починаючи з 2010 року фіксується планомірне та вельми суттєве зниження кількості виявлених організованих груп та злочинних організацій. Окрім падіння у 2016 р. загального показника кількості виявлених ОГ та ЗО порівняно з 2010 р., звертають на себе увагу й деякі негативні структурні зміни відповідних результатів правоохоронної діяльності. Особливо відчутними вони є в розрізі викриття діяльності ОГ та ЗО з транснаціональними зв'язками, яких у 2016 р. виявлено лише 4 (для порівняння: 40 – у 2010 р., 28 – у 2014 р. та 4 – у 2015 р.). Серед іншого ця обставина пов'язується з розривом оперативно-службових зв'язків вітчизняних правоохоронних органів із правоохоронними органами Російської Федерації – країни, з ОГ та ЗО якої традиційно найбільш потужними виявлялися кримінальні зв'язки українських злочинних угруповань. Отже, втрачено можливості вжиття узгоджених оперативно-розшукових заходів щодо виявлення та припинення діяльності ОГ та ЗО з транснаціональними (українсько-російськими) зв'язками, притягнення їх організаторів та учасників до кримінальної відповідальності.

Також принагідно зауважимо, що у 2016 р. не засуджено жодного організатора чи учасника ОГ та ЗО. Не в останню чергу це зумовлено ліквідацією у 2015 році спеціалізованих підрозділів МВС з боротьби з організованою злочинністю та пов'язаними із цим наслідками в оперативній обстановці, слідчій і судовій практиці.

Проблематичною також є й кримінологічна ситуація, пов'язана з відтворенням в

Україні терористичних загроз [1]. Інтенсифікація терористичної загрози відбувається у 2014 році й триває донині. Це зумовлено численними посяганнями на територіальну цілісність України, активною розвідувально-підривною діяльністю, спрямованою на ослаблення держави, залякування населення, загострення внутрішньополітичної конфронтації, економічної нестабільності, посилення соціально-психологічної напруженості.

Теоретичний аналіз якісного складника терористичної загрози для сучасної України дозволяє виділити декілька кримінологічних різновидів терактів, які потенційно можуть вчинятися на території нашої держави:

– *теракт як засіб стимуляції репресивної свідомості*. Остання виражається у посиленні соціального попиту на авторитарний стиль управління, скорочення обсягу прав і свобод заради забезпечення безпеки;

– *теракт як засіб провокації міжнародного ускладнення, дезінтеграції політичних альянсів*. Найбільш вірогідними потенційними жертвами цього різновиду терактів є: а) представники міжнародних делегацій, що перебувають з офіційними візитами в Україні; б) представники міжнародних місій, що діють в Україні; в) представники національних та сексуальних меншинств, окремих релігійних течій;

– *теракт як засіб ініціювання військових інтервенцій (casus belli)*. Організаторами цього різновиду терактів можуть бути стратегічні військові супротивники згідно з Воєнною доктриною України. Найбільш вірогідними потенційними жертвами терактів цього різновиду є мешканці АРК;

– *теракт як форма політичної комунікації*, спосіб асиметричного реагування як внутрішньодержавних, так і зовнішніх політичних акторів на політичну кон'юнктуру глобального, регіонального, національного масштабів. У цьому аспекті теракти можуть розглядатися як засіб «проштовхування» проблеми в політичний та новинний порядок дня шляхом створення атмосфери страху;

– *теракт як спосіб помсти, залякування*. Найбільш вірогідними потенційними жертвами терактів цього різновиду є: а) мешканці територій, що прилягають до лінії розмежування сил протистояння в окремих районах Донецької та Луганської областей; б) учасники масових акцій українського національно-патріотичного змісту.

Серед тривожних тенденцій відтворення терористичної загрози варто вказати й на суттєве зменшення кількості виявлених

терористичних груп та терористичних організацій, фінансування тероризму на фоні зростання у 2016 р. кількості терористичних актів, що свідчить про зниження ефективності оперативно-розшукової діяльності підрозділів СБУ превентивного характеру.

Виняткової актуальності ця обставина набуває в розрізі поширення злочинів проти основ національної безпеки. Починаючи з 2014 р. фіксується значний та різкий їх приріст. Порівняно з рівнем 2013 р., коли було зареєстровано лише 8 злочинів вказаної категорії, у 2014 р. відбувається їх зростання у 65 разів – до 527 злочинів, що є найвищим показником за всю історію незалежної України. Поряд із цим, за статистичними даними, відмічається поступове падіння рівня кримінальної загрози національній безпеці протягом останніх двох років [1].

Змінюється і структура злочинів проти основ національної безпеки. Так, якщо у 2014 р. найбільшу питому вагу мали посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110 КК України – 54%) і дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109 КК України – 17,3%), то у 2016 році їх частка склала 31,5% та 15,3% відповідно. Натомість найбільш поширеною у минулому році виявилася державна зрада (ст. 111 КК України), питома вага якої сягнула 40,3% порівняно з 12,3% у 2014 р. та 16% у 2015 р. Більшість осіб, які вчиняють державну зраду, становлять колишні працівники правоохоронних органів України, які вступили на службу до силових структур квазідержавних органів влади на території АРК та окремих районів Донецької і Луганської областей. Виявлення та реєстрація таких злочинів не становить надто великих труднощів та здійснюється переважно за допомогою збирання відповідної інформації з мережі Інтернет. Така робота хоча і є важливою, тим не менш не відображає адекватної реакції на характер і ступінь загроз національній безпеці та у сукупності з показниками протидії тероризму може свідчити про послаблення ефективності оперативно-розшукової діяльності СБУ.

Аналіз географії злочинності в Україні засвідчує, що найвищий коефіцієнт злочинної інтенсивності на 10 тис. населення протягом 2015–2016 рр. спостерігається у Запорізькій області (242 злочини), м. Києві (246 злочинів), а також Харківській (184

¹ Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування (2013–2016 рр.): статистична інформація Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.

злочини), Кіровоградській (173 злочини), Київській (158 злочинів), Миколаївській (154 злочини) та Одеській (148 злочинів) областях. Найнижча злочинна інтенсивність в означений період зафіксована в Тернопільській (62 злочини), Івано-Франківській (65 злочинів), Закарпатській (72 злочини) та Чернівецькій (83 злочини) областях (див. діаграму 11)¹.

Більшість злочинів (77,8%) вчиняється у містах та селищах міського типу. На мешканців сіл та селищ припадає не більше 19,5% всіх зареєстрованих злочинів. 2,7% злочинів вчиняється поза межами населених пунктів. Така картина територіального розподілу кримінальної активності в цілому відповідає тенденціям урбанізації в Україні, яка в тому числі впливає й на зміну не лише географії, а й характеру злочинності в цілому.

Висновки

Аналіз сучасного стану злочинності в Україні та пов'язаних із ним загроз для нормального розвитку нашої держави доводить необхідність здійснення комплексного кримінологічного супроводу протидії злочинності в Україні та реалізації цього процесу шляхом

удосконалення нормативно-правового, організаційного, інформаційного та науково-методичного забезпечення зазначеної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування (2013–2016 рр.): статистична інформація Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.

2. Звітність : судова статистика (2010–2016 рр.). Судова влада України : офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/.

3. Стан та структура злочинності в Україні (2010–2012 рр.) : статистика МВС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mvs.gov.ua/ua/>.

4. Аналітичні огляди щодо стану здійснення правосуддя (2010–2015 рр.): судова статистика // Судова влада України : офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://court.gov.ua/sudova_statystyka/.

5. Про результати роботи з організованими групами та злочинними організаціями (2016 рік) : статистична інформація Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.

В статье рассмотрены ключевые количественные и качественные показатели преступности на современном этапе развития украинского общества. Проанализирована динамика преступности, рассмотрены ее основные тенденции. Сделан вывод, что качественный анализ состояния преступности является предпосылкой обеспечения криминологического сопровождения противодействия преступности в Украине.

Ключевые слова: преступность, состояние, динамика, показатели, противодействие преступности, криминологическое обеспечение противодействия преступности.

The article review main quantitative and qualitative crime indexes in the modern conditions of Ukrainian society. It analyses criminal dynamics, reviews its main tendencies. It defines that qualitative analysis of criminal situation is a precondition for providing criminological support of crime counteraction in Ukraine.

Key words: crime, state, dynamics, indexes, crime counteraction, criminological support of crime counteraction.